

Rudolf Steiner

Cesta ideje do zevního makrokosmu a zase nazpět. Ve světovém vývoji musí být každá událost připravena a vpadnout do určité chvíle, podmíněné makrokosmickými poměry. Duše prochází v rytmu od sedmi k sedmi velkým světem; základem makrokosmického dění je tentýž rytmus (sedm týdnů, sedm let). Lidský impuls, dozrálý ve smyslu této zákonitosti, přijal křest světového Ducha. Zvnitřnění člověka v budoucnosti způsobí vzkříšení makrokosmického prvku v duši. Zemři a buď. Vzkříšení v já.

Berlín 7. 3. 1911

GA 124

Zabýváme-li se úvahami o evangeliích podle duchovní vědy, učiníme zkušenost, že nám z těchto evangelií zaznívají vstříc ty nejmohutnější zážitky. A může se říci, že představu o tom, co všechno z duchovních prožitků jejich autorů, jejich pisatelů vplynulo do těchto evangelií, si lidé učiní vůbec snad teprve tehdy, až se jednou duchovní věda stane populárnější, než je dnes. Potom se zejména na základě evangelií poznají i věci, které nejsou přímo v těchto dokladech, nýbrž které se stanou nápadnými, jen když tato čtyři evangelia postavíme vedle sebe a vedle sebe je zkoumáme. Leccos pak může být nápadné. Upozorním nejprve na to, že v Matoušově evangeliu před vlastním vylíčením Kristova impulsu je uveden příběh dětství, jenž začíná popisem starohebrejského národa - případně jeho praotcem, takže pro vylíčení Kristova impulsu v Matoušově evangeliu jde se nazpět pouze k začátku starohebrejského národa. Z tohoto evangelia poznáváme tudíž nositele Kristovy bytosti jakožto vyrostlého ze starohebrejského národa. Když potom přejdeme ke zkoumání Markova evangelia, potom se setkáváme

se samotným Kristovým impulsem. Celý příběh dětství zůstává zprvu bez povšimnutí. Když jsme byli upozorněni na to, že skrze Jana Křtitele mluví veliký zvěstovatel Kristova impulsu, začíná Markovo evangelium ihned s líčením Janova křtu v Jordáně. Potom zase z Lukášova evangelia poznáváme opět příběh dětství, avšak nyní takový, jenž se vrací mnohem více dozadu vzhledem k odvození člověka Ježíše z Nazaretu, takřka až k začátku lidstva na Zemi. Tím, že se původ Ježíše z Nazaretu sleduje až nazpět k Adamovi a potom se praví: „kterýž byl Boží“, tento příběh dětství nám zřetelně naznačuje, že lidský prvek Ježíše z Nazaretu se má vracet až ke chvíli, kdy se člověk teprve vytvořil podle nového původu z božsky-duchovních bytostí. Lukášovo evangelium nás tedy vede nazpět až k oné chvíli, kdy člověk již není tělesnou pozemskou bytostí, nýbrž kdy je bytostí duchovní, která jakoby právě vznikala z klína božské duchovnosti. - Janovo evangelium nás staví před velikou událost tak, že nás opět bez jakéhokoli příběhu dětství, bez pojednání o osudech Ježíše z Nazaretu ihned přivádí - a nyní ve zvlášť hlubokém smyslu - k bytosti Kristově.

My sami jsme během duchovně vědeckého vývoje (který jsme v posledních letech absolvovali při zkoumání evangelií) nastoupili určitou cestu tím, že jsme nejprve přistoupili k onomu evangeliu, které nám mohlo poskytnout nejvyšší výhledy na abstraktní duchovnost Krista: k evangeliu Janovu. Potom jsme se věnovali Lukášovu evangeliu, abychom ukázali, jak je popisováno toto nejvyšší duchovní, vyžívající se v člověku, když je tento člověk sledován nazpět až ke chvíli, kdy sám jakožto pozemský člověk vzešel z Božství. A potom jsme přemítali o Matoušově evangeliu, abychom pochopili, jak Kristův impuls vzešel ze starohebrejského národa. Markovo evangelium jsme si takřka nechali nakonec. Proč jsme to učinili, to pochopíme správně jen tehdy, když leccos z toho, čeho jsme se v poslední době dotkli z duchovní vědy, spojíme s tím, co známe z dřívějších, a s leccím novým. V poslední přednášce jsme tudíž upozornili na ledasco v lidském životě ve skladbě lidských bytostných článků, a dnes to bude ještě

jednou jako úvod podobná úvaha, poukazující zase na jednotlivosti ve vývoji člověka. Neboť pro lidstvo bude stále nutnější, aby vývojové podmínky člověka byly nejen poznávány, ale i dodržovány.

Čím dále kráčíme vstříc budoucnosti, tím více bude člověk usilovat o to, aby byl samostatnější, individuálnější. Víra v zevní autority bude stále více nahrazována autoritou vlastní duše. To je nutný postup vývoje. Aby však tento postup mohl být spásou a požehnáním, musí člověk poznat svou vlastní podstatu. Nedá se říci, že jsme dnes jakožto celkové lidstvo nějak zvlášť pokročili vzhledem k hodnocení a poznání podstaty člověka. Neboť co se děje mezi mnohým jiným v našich soudobých dějinách? Naše doba oplývá rozmanitými programy lidstva, ideály lidstva a vším, co se takto nazývá. Dalo by se téměř říci: Nejen každý druhý člověk, nýbrž každý člověk by chtěl vystupovat jako jakýsi malý mesias se speciálním ideálem, chtěl by ze své hlavy a ze svého srdce stanovit ideový obraz toho, co by lidstvu poskytlo spásu a požehnání. A spolků a společností, zakládaných proto, aby to či ono, o čem lidé věří, že to je nejnnutněji zapotřebí zavádět do naší kultury, - těch je jako hub po dešti. Programů a ideových požadavků máme dnes habaděj, stejně tak víry v takové programy. Neboť síla přesvědčení u těch, kteří v naší době takové programy stanoví, dospěla tak daleko, že brzy bude nutné uspořádat jakýsi koncil, jenž stanoví neomylnost každého člověka. Toto je pro naši dobu v nejhlubším smyslu charakteristické. Duchovní věda nám nebrání v tom, abychom mysleli na budoucnost. Jsme však odkázáni na to, že tu existují základní podmínky a zákony, které nelze nechávat beztrestně bez povšimnutí, chceme-li vzhledem k impulsům něčeho dosáhnout. Neboť co si dnešní člověk myslí? Radí se sám se sebou. V jeho duši vyvstane ten nebo onen ideál, a považuje se za schopného, tento ideál uvést v život v nejširším okruhu. Přitom nemyslí na to, že třeba chvíle, vhodná pro zavedení tohoto ideálu, ještě nenastala, a že obraz, který si o tomto ideálu činí, je třeba jen karikatura a že teprve více nebo méně vzdálená budoucnost

může takovému ideálu dát dozrát. Zkrátka: Člověk dnes tak těžce chápe, že ve vývoji musí být každá událost připravena, že každá událost musí vpadnout do určité, skrze makrokosmické světové poměry podmíněné chvíle. Pro dnešního člověka je mimořádně obtížné, aby něco takového pochopil. Přesto však je to obecný zákon - a platí pro každého jednotlivého člověka, tak jako platí pro celé lidské pokolení. Pro jednotlivého člověka můžeme tento zákon poznat, pozorujeme-li život na základě duchovního bádání. Zde se můžeme řídit takřka tím nejmenším, nejbližším, něčím, co má vyvěrat přímo z naší duše. - Nyní nebudu planě mluvit o obecných idejích, nýbrž budu se řídit pozorováním. Budu tudíž předpokládat, že někdo postihne nějakou ideu s veškerou intenzitou své duše, takže je pro tuto ideu zapálen, že tato idea nabude i v jeho duši zcela určité podoby, že je prostoupen vůlí, tuto ideu nějakým způsobem uskutečnit. Předpokládejme tedy, že se tato idea vynoří v jeho hlavě a že je prostoupen citovým impulsem svého srdce. Potom Člověk dnešní doby nedokáže čekat. Přirozeně se zčerstva pustí do uskutečňování této ideje.

Předpokládejme, že je to zprvu malá idea, týkající se pouze nějakých údajů o vědeckých nebo uměleckých faktech. Bude okultista, znalý zákonů, takovou pracizí ideu také hned vnášet do světa?

Předpokládejme, že jde o malou ideu. Okultista ví, že první způsob, jak tato idea vystupuje, je zprvu život této ideje v lidském těle astrálním. Nyní bude zpravidla neštěstím, jestliže člověk nedá ideji v tomto stadiu v sobě spočívat, nýbrž ihned ji podává bližnímu nebo světu; neboť tato idea musí nejprve prodělat zcela určitou cestu. Musí totiž uchopovat astrální tělo stále hlouběji - a musí se pak jako pečetidlo otisknout v těle éterném. Když je tato idea malá, může to být proces, který např. proběhne v sedmi dnech. Avšak tato doba je nutná. A když člověk bouřlivě uplatňuje svoji ideu, pak pokaždé má tendenci, že něco důležitého přehlédne, že totiž po sedmi dnech se dostaví zcela určitý, subtilní zážitek. Všimáme-li si takových věcí, potom můžeme mít tento zážitek. Jestliže se snažíme svoji ideu zběsile uplatnit ve

světě, potom je důsledkem to, že duše vůbec nedovede naslouchat tomu, co se děje sedmého dne. U malé ideje se totiž pokaždé děje sedmého dne to, že si s ní vlastně nevíme dost dobře rady, že se nám neustále v duši ztrácí. Jsme znepokojeni, vnitřně snad i trýznění, pronásledováni různými pochybnostmi... (přesto, že se idea stala něčím trýznivým - přece jsme si ji zamilovali). Takto je tato idea nyní v těle éterném. Nadšení se proměnilo v intimní cit lásky. - Má-li prospívat i nadále, musí se zmocnit zevní astrální substance, která nás stále obklopuje. Tedy nejprve musí putovat z našeho astrálního těla do našeho těla étemého - odtud do zevní reality. Pro tuto cestu potřebuje idea zase sedm dní. A když potom nejsme takovým chovancem, jenž si řekne: „Začne-li mne idea trýznit, pak ji už nechci, tedy rychle dolů s ní!“, - nýbrž všímáme-li si, jak postupuje život, potom po této době můžeme poznat, že nastane něco, co se dá vyjádřit asi takto: Naše idea se setkává se zevní ochotou, takže si řekneme: „Je dobře, že jsi vyčkával čtrnáct dní; neboť nyní nejsi už se svou ideou sám. Je to tak, jako bys byl inspirován makrokosmem, takže do tvé ideje vniká něco ze zevního světa“. Teď teprve cítíme, že jakožto lidé jsme v souzvuku s celým duchovním světem, jenž nám poskytuje něco, jestliže my poskytujeme něco jemu. To je určitý oblažující pocit, jenž se potom dostaví po uplynutí asi dvakrát sedmi dní.

Proto však tato idea musí zase konat cestu zpět, a sice nejprve ze zevní astrality do éterného těla. Pak ji už cítíme silně předmětně, a jsme ve velkém pokušení, předat ji světu. Zde musíme zase s veškerou silou zadržovat (*nesdělovat*) - neboť nyní je nebezpečí, že by idea, protože ještě spočívá v éterném těle, vstoupila do světa chladně, a byla by světu sdělena chladně, ledově. Když ale vyčkáme dalších sedm dní, potom to, co je ledové, vystoupí vzhůru a opět se pronikne teplem astrálního těla, nabude osobního charakteru. Takže to, co jsme teprve zrodili a dali bohy pokřtít, smíme nyní předat světu jakožto své vlastní. Tyto poslední tři stavy by měl vlastně prodělat každý impuls, který cítíme ve své duši, až v nás samých dozraje.

To platí pro malou ideu.

Pro významnější ideu bude zapotřebí delších údobí - avšak pokaždé takových, jež plynou v rytmu sedm k sedmi. Jsou tedy týdny - nikoli měsíce, potom zase roky takovým rytmem, takže můžeme mít průběh sedmi a sedmi týdnů - a potom sedmi a sedmi roků.

Z toho tedy vidíme, že nezáleží pouze na tom, jak se dnešní člověk domnívá, mít ve své duši něco jako impuls, nýbrž že je nutno mít schopnost, tento impuls trpělivě nést, dát jej pokřtít světovým duchem a potom jej ve zralém stavu vyžít. Daly by se připojit i jiné takové zákony - neboť to, co se nazývá vývojem duše, to je plně takových zákonitostí. Když např. jednoho dne zvlášť cítíme (a tyto dny jsou pro lidský život velmi rozdílné): Dnes se jakoby těšíš přízni světového ducha. V tobě vznikají ideje!... potom je dobře, abychom se na to nevrhli, nýbrž abychom věděli, že po devatenácti dnech se v duši dostaví podobný oplodňující proces. Zkrátka: lidský duševní vývoj je plný takových zákonitostí. Nyní člověk má (dá se říci - bohudíky!) silný instinktivní cit pro to, aby tyto věci příliš nepřeháněl, aby je nechával bez povšimnutí. Všimá si jich. Zejména lidé, kteří jsou odkázáni, vyvíjet v sobě něco vyššího a dát tomu dozrát, všimají si toho, aniž by vlastně tyto zákony znali. Snadno by se třeba dalo dokázat, jak umělecké povahy projevují ve své tvůrčí činnosti určitý rytmus, určitou periodičnost po dnech, týdnech, letech atd. Snadno to objevíme u nejpřednějších umělců - např. u Goetha - že vskutku v jeho duši něco vznikne a dozraje to až za čtyřikrát sedm let - a potom v jiné podobě, než v jaké jsme to v Goethově duši prve viděli.

Podle sklonů dnešní doby by se snadno dalo říci: Milý duchovní badateli, takové zákony snad existují, ale proč se má člověk o ně příliš starat? Zpozoruje je instinktivně!

Ano, to platilo pro minulost. Protože ale lidé jsou stále více samostatnější, stále více naslouchají vlastní individualitě, musejí se stále více učit vyvíjet v sobě vnitřní kalendář. Jako mají lidé zevní kalendář, který má svůj velký význam pro fyzické konání, tak bude člověk v budoucnosti, když jeho duše zintenzivní, cítit

např. vnitřní týdny (bude cítit stoupající a klesající životní pocit) a vnitřní neděle. Neboť lidstvo postupuje ke zvnitřnění. Mnohé z toho, co lidstvo dříve prožívalo v číselném rozdělení zevního života, bude člověk později prožívat vnitřně, bude prožívat vzkříšení makrokosmického prvku v duši, čím více jdeme vstříc budoucnosti. Bude považovat za samozřejmou povinnost, nevyvolávat v lidském vývoji nepokoj a shon tím, že neustále porušuje posvátné zákony duševního vývoje. Lidé pochopí, že to odpovídá pouze rafinovanějšímu, vyššímu egoismu, když pokaždé ihned chtějí sdělit to, co v jejich duši vznikne. A lidé samozřejmě dospějí k tomu, že budou cítit ducha ve své duši - a sice nikoli abstraktně, jak to činí dnes, - nýbrž budou vnímat, jak tento duch v jejich duši pravidelně a zákonitě působí. A když je něco napadne, když sami budou chtít sdělit svoji duševnost, nebudou se s tím na lidstvo vrhat jako zuřivý býk, nýbrž budou naslouchat, co promlouvá duchem naplněná přirozenost v nitru člověka.

Jaký to bude mít význam pro lidi, když se stále více bude uplatňovat to, co ze zákonitosti vnitřní duchovnosti takto vstupuje do světa, to, čemu máme naslouchat, čím se máme dávat inspirovat?

Dnes ještě lidé nemají cit pro tuto věc v nejširším rozsahu. Nevěří tomu, že duchové budou člověka v nitru uchopovat a budou zákonitě působit. 1 tam, kde se to s lidskou kulturou myslí dobře, bude ještě dlouho považováno za pošetilost, když se bude hovořit o tomto vnitřním zákonitým působení ducha. A u těch, kteří na základě duchovně vědeckého poznání věří v ducha, naplní se skrze antipatii doby to, co se praví právě pro naše doby v Markově evangeliu: „Když pak vás povedou před soud, nestarejte se před tím, co budete mluvit; ale co vám bude dáno v tu hodinu, to mluvte; neboť nejste to vy, kdo mluví, ale Duch svátý.“ (Marek 13,11.)

Takové místo, které poukazuje zejména na naši dobu, se musíme snažit pochopit tím, že svoji platnost dostává v celé souvislosti nejen Markova evangelia, nýbrž i ostatních evangelíí.

Rozhlédnete-li se v Markově evangeliu, uvidíte, že obsahuje věci, které jsou z největší části i v ostatních evangeliích. Avšak jedno místo v Markově evangeliu je přece velmi pozoruhodné, které se v ostatních evangeliích takto nevyskytuje. Toto místo je obzvláště pozoruhodné proto, že badatelé, zkoumající evangelia, vyslovili právě o tomto místě různé opravdu velké pošetilosti. Je to tam, kde Kristus káže lidu, a kde se praví, když si zvolil své apoštoly: „Išli s ním domů. A opět se shromáždil zástup, takže nemohli ani chleba pojíst. Když to uslyšeli jeho příbuzní, přišli, aby se ho zmocnili; říkali totiž, že se pomátí.“ (Marek 3,20-21.)

Toto místo v ostatních evangeliích takto vlastně není. Když si nyní vzpomeneme, že vývoj lidstva bude probíhat tak, že Pavlova slova: „Ne já, nýbrž Kristus ve mně!“, budou stále pravdivější, že tedy plodným se může stát pouze ono lidské já, které přijme Kristův impuls, potom můžeme uvedené místo v nejeminentnějším smyslu vztahovat na naši dobu. Osudy, které Kristus měl jako veliký příklad během palestinských událostí, se vyžijí - jako všechny Kristovy události - během doby v celém lidstvu. V nejbližší budoucnosti lidstva bude se stále více cítit, že všude, kde je v duchovně vědeckém smyslu zvěstován Kristus na základě vnitřního pochopení, budou se uplatňovat nejhlubší antipatie u všech, kteří se instinktivně nechtějí přiblížit duchovní vědě. V podstatě vzato nebude těžké uznat, že v budoucnu se bude vyžívat to, co nám líčí právě Markovo evangelium jako příkladnou událost Kristovu. Zevní životní praxe mnohých lidí, jakož i mnohé z toho, co se bude uplatňovat v umění, především však nejobsáhleji to, co se bude tvářit jakožto věda, bude vzhledem k těm, kteří budou zvěstovat ducha v Kristově smyslu, právě o nejbližší budoucnosti prohlašovat: Vznikají z ní takoví lidé, u nichž se zdá, jakoby nebyli při smyslech! Neboť je nutno stále znovu opakovat, že nejdůležitější události duchovního života, jak je podává duchovní věda, v budoucnu bude většina Jidí považovat za fantastiku a bláznovství. A z Markova evangelia máme čerpat posilu, jíž potřebujeme, abychom stáli pevně proti odporu, jenž se pozvedne vůči pravdě, kterou lze zjistit na

spirituálním poli. - Dovedeme-li vycítit jemné stylistické rozdíly mezi Markovým evangeliem a ostatními evangelií, potom také zjistíme, že duchovně vědecky právě v Markově evangeliu je leccos jinak než v ostatních evangeliích. Zjistíme, že stavbou vět, vynecháním leckteré věty, která je v ostatních evangeliích, leccos, co lze snadno považovat za abstraktní, dostává zvláštní odstín. Máme-li pro to cit, potom si zejména všimneme toho, že Markovo evangelium podává hluboce zasahující, významnou nauku o já, nauku o celém významu lidského já. Abychom tomu porozuměli, všimněme si pouze jednoho místa v tomto evangeliu se všemi jeho zvláštnostmi, které má tím, že je vynecháno to či ono, co je na tomto místě uvedeno v ostatních evangeliích. Máme-li cit pro takové zvláštnosti, potom také dokážeme vnímat celý význam tohoto místa v Markově evangeliu; čteme v něm (Mar. 8,27-33):

„Tehdy vyšel Ježíš a učedníci jeho do městeček Cesareje Filipovy. Cestou se tázal svých učedníků: Co praví lidé o tom, co je já ?, co uznávají lidé jakožto já (*za koho mě mají lidé!*)

Odpověděli: Lidé praví, že v já musí žít, aby já bylo správné, Jan Křtitel. Jiní ale praví, že toto já musí prostupovat Eliáš, a Eliáš musí žít v já. Jiní zase praví: S jiným z proroků může se nakládat tak, že já praví: Ne já - nýbrž tento prorok ve mně působí.

Tedy on řekl jim: Co říkáte vy, kým je já?

Petr odpověděl: Já, chápané tak, že poznáváme jeho duchovnost jakožto ty, je Kristus!

I řekl jim: Chraňte se říkat toto obyčejným lidem! Neboť toto tajemství nemohou ještě chápat.

Ty však, kteří byli kolem něho podníceni těmito slovy, počal učit: To v člověku, co zevně fyzicky vyjadřuje já, musí, má-li toto já v člověku plně ožít, mnoho trpět. A tak jakým bylo, musí toto já strpět, když nejstarší mistři lidstva a ti, kteří vědí, co stojí v nejposvátnější moudrostí, řeknou: V dosavadní podobě musí být usmrceno - a po rytmu tří dnů, podníceném poměry, musí opět ožít ve vyšší podobě. - I zděsili se všichni, když takto otevřeně mluvil.“

Zde musím něco poznamenat. Taková slova se dosud směla pronášet pouze v mystériích. Bylo to tajemstvím, až dosud pronášenými pouze v mysterijních chrámech: Tajemství, že člověk musel v iniciaci pro- dělat ono „zemři a bud“ a po třech dnech musel procitnout! To vysvětluje, když se praví:

„Petr byl zděšen, odvedl Krista stranou a naznačil mu, že něco takového nesmí se říkat otevřeně. 1 obrátil se Kristus Ježíš a pravil: Říkáš-li něco takového, Petře, potom ti to našeptává Satan...“; neboť jak tuto pravdu vyslovuješ, je za naší dobou, přináleží minulosti. Tehdy musela být uzavřena v chrámech. V budoucnosti vzhledem k pramystériu Golgoty se může postupně stát majetkem celého lidstva. Tak je to ustanoveno v božském řízení světového vývoje. A kdo říká něco jiného, ten nemluví z božské moudrosti, nýbrž mění božskou moudrost v časnou podobu, kterou u člověka měla v minulosti.

Asi takto musíme chápat toto místo, s jehož zcela lapidární velikostí se setkáváme zejména v Markově evangeliu. Musí nám být jasné, že právě ve smyslu Markova evangelia spočívá Kristův impuls v tom, že Krista přijmeme do svého já a stále více uskutečňujeme Pavlova slova: Ne já - nýbrž Kristus ve mně! A sice nejen abstraktního Krista, nýbrž Krista, jenž vyslal Ducha svátého, konkrétního ducha, jenž zákonitě, jak to bylo dnes vylíčeno, inspiračně působí se svým vnitřním kalendářem v lidské duši. - V předkřesťanské době dospívali lidé, kteří se chtěli vyvinout vzhůru k vyšším světům, k této pravdě jen tím, že se dávali zasvěcovat do mystérií a tři a půl dne byli ve stavu podobném smrti, - když prodělali tragické utrpení člověka, jakým je na fyzické úrovni. Takže poznali, že tento člověk musí být zatracen, usmrcen, a že v něm musí ožít vyšší člověk - tzn. že prodělali ono „zemři a bud“⁵. Co se ale dříve dalo zvědět pouze v mystériích, to se stalo dějinnou událostí (odkazuji zde na svoji knihu „Křesťanství jakožto mystická skutečnost“) skrze mystérium Golgoty, čímž byla dána všem lidem možnost, být žáky této veliké moudrosti tím, že se cítili spojeni s mystériem Golgoty. Co se dříve prožívalo pouze v místech mystérií, to lze nyní prožít se

zřetelem ke Golgotě.

Tak je porozumění mystériu Golgoty nejvýznamnějším porozuměním, které člověk může získat pro svoji pozemskou bytost, pro to, co po Kristově impulsu má v lidském já stále více procítat.

Uilftým způsobem se sami můžeme dát inspirovat evangelií. Po dq0Í4 ý níž se odehrála Kristova událost, bylo dobrou inspirační knihou Matoušovo evangelium. Pro naši dobu to platí zejména o Markově evangeliu. Vždyť víme, jak náš věk je věkem, který má převážně vypracovat duši vědomou, která se svojí izolací odděluje od svého prostředí. Víme, že jsme nyní povoláni k tomu přihlížet nikoli tak příliš k původu z jednoho jednotlivého národa, nýbrž k tomu, co v nás má žít podle Pavlova výroku: Ne já - nýbrž Kristus ve mně! Tak je naše páté poatlantské období dobou, která bude obzvlášť inspirována Markovým evangeliem. Naproti tomu úlohou šestého poatlantského kulturního období bude - celého člověka postupně vyplnit Kristovou bytostí. Zatím co v pátém kulturním období bude Kristova bytost předmětem studia, přemítání, vnitřního pohřížení, v šesté kulturní epoše přijmou lidé Kristovu bytost do celé své podstaty. K tomu budou čerpat ze zvláštního statku, který jsme poznali jakožto vnitřní podstatu Lukášova evangelia, jež nám ukázalo celý původ Ježíše z Nazaretu - jako onoho Ježíše, jež líčí Matoušovo evangelium, a odvozeného ze Zarathustry, tak také Ježíše Lukášova evangelia, odvozeného z Buddhy a buddhismu. Neboť na Lukášovo evangelium jsme přece pohlíželi tak, že se nám osvětlil Ježíš z Nazaretu na základě celého svého dlouhého vývoje, takže jsme se vskutku mohli vrátit až k božsky-duchovnímu původu člověka. A člověk se bude moci stále více cítit jakožto božsky-duchovní bytost a jako taková se musí naplnit Kristovým impulsem. To sice může být pro něho zářným ideálem, avšak konkrétním bude teprve tehdy, když se pomocí Lukášova evangelia reálně pozvedne až k tomu, že postihne fyzicky-smyslového člověka s jeho božským původem jakožto duchovní bytost. - A pro sedmé poatlantské kulturní období až po další velkou katastrofu bude

inspirační knihou evangelium Janovo, zatím co dnes může být vodítkem pro duchovní život člověka. Zde ovšem budou lidé ještě leccos potřebovat, co musí během šestého období jakožto duchovní bytosti dobře pochopit. Avšak lidé se budou muset odnaučit mnohému z toho, čemu dnes věří, - důkladně odnaučit. To sice nebude těžké; neboť duchovně vědecká fakta dokáží, že leccos se musí překonat. Dnes se ještě na ledacos pohlíží tak, že nejsou „při smyslech“ ti, kteří upozorňují na samozřejmou moudrost, že dnešní obvyklé rozdělení nervů na nervy motorické a senzorické je nesmyslem. Nervy, údajně motorické, neexistují. Jsou nervy pouze pocitové. Motorické nervy jsou i nervy pocitovými; jenže jsou zde k tomu, aby přiměřené pohyby svalů uváděly do pocitu. Nebude příliš dlouho trvat, kdy lidé uznají, že sval není uváděn do pohybu pomocí nervů, nýbrž že to činí naše astrální tělo - a sice to v našem astrálním těle, co se v něm bezprostředně nepostřehuje tak, jak to je. Neboť je zákonem, že to, co má působit, není bezprostředně postřehováno. Co uvádí sval do pohybu, co vyvolává nějaký pohyb svalů, to souvisí s astrálním tělem. Souvisí tak, že se v samotném astrálním těle vyvíjí pro pohyb svalů jakýsi tón, zvuk. Jakoby nějaký hudební prvek prostupoval naše astrální tělo, a výrazem tohoto vývinu tónuje pohyb svalů. Je to skutečně tak, jako u známých obrazců fyzika Chladniho, vytvořených z jemného prachu na kovové desce, po jejímž okraji přejíždíme smyčcem. Samými takovými obrazci - které však jsou obrazci tónovými - je prostoupeno i naše tělo astrální, a které způsobují, že naše astrální tělo přijímá určitou podobu. To je vstřípeno do astrálního těla. Lidé se o tom mohou přesvědčit zcela triviálně, když biceps, sval na předloktí, hodně napnou a pak k němu přiloží ucho: Nabudou-li určitého cviku v tom, že sval hodně napnou, potom mohou zaslechnout tóny. To nemá být důkaz, nýbrž pouze něco, čím se dá triviálně ilustrovat to, co je tím míněno. - Tak jsme muzikálně prostupování a využíváme to ve svých pohybech svalů. A abychom o našich pohybech svalů něco věděli, k tomu máme motorické nervy - jak jsou nesprávně nazvány. Značně to dnes odporuje způsobu, jak

se věci ve fyziologii seskupují - ale jen zdánlivě.

Toto je však pouze jeden druh takových pravd, které budou lidi stále více přesvědčovat o tom, že člověk je opravdu duchovní bytostí, opravdu je vetkán do harmonií sfér - až do svých svalů. A právě duchovní věda, která je povolána k tomu, aby připravovala šesté období vzhledem k duchovnímu chápání světa, učiní to ve všech jednotlivostech vzhledem k takovým pravdám o člověku jakožto duchovní bytosti. Právě tak jako tón v určitém vztahu vstupuje do vyšší sféry, když se z hudebního tónu stává lidským mluveným slovem, tak je tomu i ve vnitřní světové souvislosti: harmonie sfér se stane něčím vyšším, stane-li se z ní světové slovo, Logos. Stane se jím, když všechno, co působí jakožto harmonie sfér, stane se Slovem, Logem. Nyní to, co je ve fyzické organizaci člověka nejbližší vyšší - fyziologicky - je krev. Právě tak jako sval je vložen do harmonie sfér, je krev vložena do Loga - a může se stále více stávat výrazem Loga, jak tomu je nevědomě od vzniku člověka. To znamená: na fyzické úrovni je tendence, aby v krvi, jež je výrazem já, člověk vědomě vnímal výraz Loga. A když se lidé v šestém kulturním období poznají jakožto duchovní bytosti, nebudou již věřit fantastice, že svaly jsou uváděny do pohybu motorickými nervy, nýbrž poznají, že svaly jsou uváděny do pohybu harmonií sfér, která se stala osobní. A v sedmém kulturním období se lidé budou cítit až do krve prostupování Logem - a teprve tehdy budou cítit, co je vlastně vyjádřeno v Janově evangeliu. Neboť teprve v sedmém kulturním období bude poznána vědeckost Janova evangelia. A potom se postupně bude cítit, jestliže se pozná vědeckost Janova evangelia, že v každé knize o fyziologii by měla stát první slova Janova evangelia, že všechno ve vědě mělo by směřovat k těmto slovům. Nejlépe je když řekneme: Mnohé z toho lze už dnes pochopit - avšak ještě dlouho ne všechno! Můžeme to mít před sebou jako ideál.

Ze všeho co jsem dnes řekl, je zřejmé, že pro čtvrtou poatlantskou epochu bylo obzvlášť inspirující evangelium Matoušovo, že ale zejména pro naši dobu je inspirující evangelium

Markovo; že pro následující, šesté kulturní období bude důležité evangelium Lukášovo, a že se na to musíme připravovat. Protože všechno, co se v budoucnosti má stát, musí mít své zárodky již v minulosti, plně se uplatní Janovo evangelium tím, že je pochopíme, v sedmém období, před novou katastrofou. Proto bude zvlášť důležité, abychom Markovo evangelium chápali jako knihu, která nám může poskytnout návod k leccemu, co máme konat - a k leccemu, čeho se máme vyvarovat. Právě krátkost vět Markova evangelia a jejich lapidární styl nám podávají význam Kristova impulsu pro lidské já a pro vžívání se tohoto impulsu do lidského já. Je důležité, abychom uznali, že naší úlohou je - pochopit Krista v duchu; že musíme pochopit, jak se v různých chvílích v budoucnu bude Kristus projevovat. Pro naši dobu se snažíme tuto úlohu naznačit v místech rosekru- ciánského mystéria „Brána zasvěcení“ slovy, která pronáší jasnovidka Theodora. Zde máme něco jako opakování Pavlovy události před Damaškem. A byl by to pouze výraz materialismu v naší době, kdybychom chtěli věřit, že Kristův impuls by se měl ještě jednou hmotně vyžít v lidském fyzickém těle. (*Propaganda „ Hvězdy z Východu“ - pozn. překl.*) Ze se máme toho vyvarovat, tomu se můžeme naučit z Markova evangelia, které je zase pro naše období obzvláštní připomínkou. A i když leccos, co toto evangelium obsahuje, platilo již pro minulost, tu přesto jeho věty platí zejména v naznačeném vznešeném morálním smyslu pro naši nejbližší budoucnost. Zde uvidíme v duchovní oblasti nutnost spirituálního vlivu, jenž musí vycházet z duchovní vědy. Když postihneme správný smysl následujících slov, můžeme je vztahovat právě na náš věk a jeho nejbližší budoucnost: „S těmi dny přijde takové soužení, jakéhož nebylo od počátku stvoření, kteréž Bůh stvořil, až dosavad, a nikdy nebude.“

Těchto slov musíme použít k porozumění člověka: Existuje vyhlídka na veškeré soužení, které vyjádří pravdivost spirituální pravdy.

„A kdyby Pán nezkrátil ty dny, nebyl by spasen žádný člověk; ale kvůli svým vyvoleným, zkrátí ty dny.“

A dále se praví:

„Atehdáž řekl-li by vám kdo: Aj zde jest Kristus, aneb aj, tamto, nevěřte.“

Tím Markovo evangelium poukazuje na eventuální materialistické chápání Krista. - „Neboť povstanou falešní Kristové a falešní proroci (*lži proroci*) a budou činit divy a zázraky, aby svedli vyvolené, kdyby to bylo možné. Vy však se mějte na pozoru! Všechno jsem vám řekl předem!“ Marek 13, 19-23.

Nápor materialismu bude tak silný, že bude nutné, aby lidské duše nabyly pevnosti, která opravdu dokáže čelit slovům: „Povstanou falešní Kristové a falešní proroci!“ Avšak když se potom řekne: Zde je Kristus!... potom ten, kdo se vystavil správnému vlivu duchovní vědy, dokáže uposlechnout i napomenutí: „Řekl-li by vám kdo: Aj, zde je Kristus!, - nevěřte!“